

Deventer

Daarom CDA!

Verkiezingsprogramma
De mensentaal-versie

2018-2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Waarden & traditie	4
2. Sterke samenleving: zorg voor Deventer	6
3. Familie & gezin	11
4. Zorg voor elkaar	14
5. Een sterke, eerlijke economie	18
6. Bestuur en gemeentefinanciën	25

Inleiding

Voor onze stad, onze wijken, onze dorpen en ons buitengebied

Onze gemeente met de stad Deventer en de dorpen Bathmen, Colmschate, Diepenveen, Lettele, Okkenbroek en Schalkhaar met hun buurtschappen zijn wie ze zijn door hoe ze in het landschap zijn gepast, de manier waarop inwoners door de eeuwen heen met elkaar samenleefden en met anderen samenwerkten en handel dreven. Het CDA Deventer is blij met deze eigen cultuur. Wij willen dit zelfs nog sterker maken.

Er moet ook een goed evenwicht zijn als we graag met elkaar werken en bouwen aan een maatschappij waarin we het leuk vinden om met elkaar samen te wonen en met elkaar te discussiëren. Maar waar je ook kunt zijn wie je wilt zijn, worden wat je wilt worden en wat je kunt of niet kunt.

Dit kun je wat ons betreft allemaal doen binnen je eigen familie of gezin, je buurt, je vereniging, je kerk of andere gemeenschappen. We zorgen en werken voor elkaar en met elkaar. Jouw samenleving bepaalt wie en wat je bent. Niet de gemeente of de economie. Die staan in dienst van de burger. Niet andersom.

In een sterke samenleving helpen we elkaar. Je zorgt dat je zelf een goed leven hebt en je helpt ook anderen, zodat zij ook een goed leven hebben. En mensen helpen jou, als dat nodig is. In Deventer laten we elkaar niet in de steek en zeggen we niet: "Zoek het lekker zelf uit." We zorgen dus ook voor onze ouderen, zieken en gehandicapten. De zorg moet goed geregeld zijn. Het CDA wil ook een eerlijke economie, die ook voor alles en iedereen vol te houden is. Het CDA in Deventer is trots op de familiebedrijven die al heel lang in Deventer zijn (boerderijen en winkels en bedrijven) en wil dat deze nog heel lang hier blijven. Deze bedrijven zijn heel belangrijk voor de economie van Deventer en de bijbehorende dorpen én het verenigingsleven.

De economische crisis heeft veel mensen de afgelopen jaren geraakt. Dat betekent dat we nu verstandig moeten investeren in de economie van morgen: in kennis, vernieuwing, volhoudbare groei, aanpassen aan klimaatverandering en ruimte voor mensen die een eigen bedrijf hebben of willen beginnen. Als iemand een initiatief heeft op deze gebieden, helpt de gemeente dit mogelijk te maken.

Het CDA in Deventer kan dit natuurlijk niet alleen voor elkaar krijgen. Daarom zijn wij blij dat we ook een landelijke CDA hebben die door heel goede contacten invloed kan uitoefenen bij de provincie in Zwolle, de Tweede Kamer in Den Haag en het Europees Parlement in Brussel. Samen kunnen wij zaken voor elkaar krijgen. Dit maakt ons een sterke, lokale partij.

Met deze voorstellen gaan wij in Deventer werken aan een gemeenschap waarin jullie allemaal mee kunnen doen. En niet alleen jullie, ook jullie kinderen en kleinkinderen

1. Waarden & Traditie

Veel mensen vinden dat ze een goed leven hebben, maar maken zich zorgen over hoe mensen met elkaar omgaan. Respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd 'ikke, ikke en de rest kan stikken': zo doen we dat al eeuwen in Deventer. Als er onrust is in de wereld, houden mensen ervan om waarden en tradities te hebben. Wij koesteren de waarden die mensen houvast geven en wij koesteren de tradities die onze samenleving bijeen houden.

1.1 Burgerschap

Wij willen dat de gemeente burgers meer vrijheid geeft om zelf dingen te doen of te regelen. De gemeente moet zich niet overal mee bemoeien en niet alles willen regelen. Burgers kunnen dingen heel goed zelf. De gemeente kan burgers wel helpen bij het organiseren of advies geven.

- Als je iets bedenkt waardoor mensen elkaar kunnen ontmoeten, helpt het CDA jullie daarbij.
- Wij willen meer maatschappelijke stages.

Integratie

Ook in Deventer wonen of komen mensen te wonen die heel anders leven dan wat wij gewend zijn. Of met een heel ander geloof, of uit en ander land. Vluchtelingen die in Nederland mogen blijven, moeten snel aan het werk en uit de bijstand.

- Je kunt pas goed meedoen als je goed Nederlands kunt spreken en schrijven. De gemeente zit er bovenop dat mensen Nederlands leren.
- Het CDA wil dat de gemeente, mensen die in Nederland mogen blijven, direct in contact brengt met onderwijs en vrijwilligerswerk, zodat ze sneller betaald werk kunnen vinden.
- Met hulp van vrijwilligers (maatjes) kunnen nieuwe Nederlanders snel hun plek vinden in Deventer.

1.2 Lokale eigenheid

Deventer kent een rijke eigen cultuur. Stad en platteland zijn allebei prachtig. Hoe de stad zich verder ontwikkelt, dat kan de gemeente niet beïnvloeden. De gemeente kan er wel voor zorgen dat alles wat onze stad zo mooi maakt niet zomaar verdwijnt.

Cultureel erfgoed

Het CDA wil vooral de dingen, die te maken hebben met religie, boerderijen en het platteland en de streektaal bewaren. Wij willen kunstwerken, archieven, historische papieren en boeken ook voor onze kinderen en kleinkinderen bewaren en ervoor zorgen dat iedereen die kan zien en/of lezen.

- Monumenten zijn belangrijk en de gemeente moet geld geven om deze te behouden. Niet alleen voor het opknappen van grote monumenten, maar ook voor kleine dingen die Deventer zo mooi maken, moet geld beschikbaar zijn.
- Religieus en cultureel erfgoed hebben een vaste plaats in het beleid van de gemeente.

Kunst- en cultuurbeleid

Kunst en cultuur zijn belangrijk voor mens en samenleving. Het is goed voor de algemene ontwikkeling en het is leuk om met andere mensen, die kunst en cultuur ook leuk vinden, te praten of mee om te gaan. Het is belangrijk dat we met elkaar bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is. De gemeente hoeft heus niet voorop te lopen, maar moet scholen en culturele instellingen wel helpen bij het bewaren ervan.

- We moeten kunst en cultuur behouden en nog meer mooie dingen laten zien. Dat is goed voor Deventer en om mensen naar Deventer te laten komen. We helpen erbij dat kinderen op school al kennis kunnen maken met de cultuur en geschiedenis van Deventer.
- De gemeente ondersteunt dat mensen leren over cultuur. Dat ze bijvoorbeeld muziekles kunnen krijgen of schilderles. En ook de bibliotheken, archieven en streektaal zijn belangrijk. Talentontwikkeling bij jongeren verdient daarbij speciale aandacht.

2. Sterke samenleving: zorg voor Deventer

Wij blijven in de komende jaren werken aan sterke buurten, wijken, kernen, dorpen en de binnenstad. Aan een samenleving waar alle mensen zich veilig en thuis voelen, omdat ze weten dat er altijd iemand is die naar hen omkijkt. Als mensen zich met elkaar verbonden voelen en voor elkaar zorgen, krijg je een sterke samenleving en dan kunnen mensen ook zelf goed zorgen voor hun eigen leefomgeving. Het CDA hecht veel waarde aan ideeën van organisaties die veel steun hebben in wijken en dorpen, zoals verenigingen voor plaatselijk belang.

Bestuur en organisatie

Mensen moeten zelf ideeën kunnen aandragen en uitvoeren om kansen te pakken en problemen op te lossen. De gemeente moet daar goed naar luisteren en erbij helpen.

De gemeente hoeft niet alles van bovenaf te regelen. Deventenaren kunnen zelf ook heel goed een park onderhouden, een sportclub kan zelf ook heel goed een sportveld beheren en mensen kunnen zelf ook heel goed zorgen voor een oudere. Ze kunnen zelf ook goede ideeën bedenken als ze hun dorpshuis, of buurthuis willen opknappen. Deventenaren moeten daarvoor meer mogelijkheden krijgen in plaats van dat de gemeente alles maar wil regelen. Mensen moeten door de gemeente niet aan het lijntje worden gehouden. De gemeente moet snel en soepel zaken regelen als inwoners met eigen plannen komen. Als het niet kan, dan kan het niet en dat moet de gemeente de mensen dan ook snel laten weten.

- Als mensen goede ideeën hebben om iets te doen, moet de gemeente actief meedenken en uitzoeken hoe zo'n plan uitgevoerd kan worden.
- Verenigingen moeten bij één punt of bij één persoon terecht kunnen als zij vragen hebben over wat de gemeente wel en niet kan doen voor ze. De internetsnelheid in het buitengebied is nog een drama af en toe. Dat werkt niet en er moet sneller internet komen.
- Je moet natuurlijk ook gewoon altijd nog kunnen bellen met de gemeente. Niet alles hoeft via de website.

2.1 Leefbaarheid en veiligheid

Veiligheid is superbelangrijk voor iedereen.

Het CDA wil dat er alles aan gedaan wordt om criminaliteit, zoals inbraken en berovingen tegen te gaan. Maar ook verkeersoverlast is ergerlijk en moet worden bestreden. Kinderen moeten zich ook veilig voelen op school en mensen moeten zich overal waar ze komen veilig voelen. Hangjongeren moeten zich gedragen en dingen stuk maken moet worden tegengegaan. De burgemeester is de baas over de rust op straat en hij/zij bespreekt met de politie welke zaken belangrijk zijn om aan te pakken. Maar de burger moet daarover óók kunnen meepraten. Het gaat immers om hún veiligheid.

- Inwoners, politie en gemeente gaan met elkaar in gesprek over de veiligheid in de buurten. De gemeente vertelt inwoners actief over dingen die gebeuren om overlast en criminaliteit te voorkomen en laat hen meedenken en meewerken aan de veiligheid in de buurt.
- Het CDA vindt de wijkagent belangrijk. Zij zien en horen veel in de buurt en moeten ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de buurt.
- Wij willen geen coffeeshops in kindvriendelijke buurten en dus niet binnen een straal van 500 meter van een school. Drugshandel, drugsverkoop op straat en illegale verkooppunten gaan we hard aanpakken.
- Dat vrouwen de prostitutie in gaan, is niet romantisch en vaak kiezen ze er zelf ook niet voor. Het zijn vaak bendes die ervoor zorgen dat vrouwen de prostitutie ingaan zodat zij er geld aan kunnen verdienen. Vrouwen worden vaak uitgebuit en er wordt zelfs gehandeld in vrouwen. Daarom willen wij geen bordelen in Deventer.

Radicalisering

Mensen die denken dat hun geloof, hun ras of het feit dat ze man of vrouw zijn belangrijker is dan wat ander is of gelooft, moeten niet denken dat zij ruimte krijgen in Deventer. Discriminatie, racisme en anti-Joodse acties of uitspraken worden actief bestreden. Mensen die iets doen om dit tegen te gaan, worden met open armen ontvangen en er worden geholpen bij hun acties. Het CDA wil onderzoeken wat we moeten doen om radicalisering te voorkomen. Dit doen we samen met iedereen die hier bij betrokken is.

- Aandacht voor en signalering van radicalisering blijft hard nodig. Hoe je mensen die radicaliseren voor de rechter kan brengen, of boetes aan ze kunt uitdelen heeft voorrang.
- Het CDA vindt: voorkomen is beter dan genezen.

2.2 Verenigingen en vrijwilligers

Vrijwilligers, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander, zijn ook heel belangrijk in een leefbare samenleving. We zien steeds vaker dat vrijwilligers dingen doen, die eerder door de gemeente werden gedaan en dat ze nieuwe dingen doen om elkaar te helpen. De gemeente moet zich hiermee minder willen bemoeien. Er moeten minder regels komen die vrijwilligers beperken als ze goede eigen initiatieven hebben. Dat stoot alleen maar af.

- Wij willen heel goed kijken of er wel zo veel vergunningen nodig zijn als een buurt of wijk iets wil organiseren. Minder vergunningen zijn mooi, maar het mag natuurlijk niet zo zijn dat de veiligheid van mensen in gevaar komt.

Voor veel verenigingen is hun gebouw het allerbelangrijkste, maar een gebouw onderhouden is ook duur. Verduurzaming van de gebouwen kan helpen om de kosten om een gebouw te onderhouden te verlagen. Wij willen verenigingen daarbij helpen.

- Wij willen een energieregisseur die verenigingen helpt om op papier te zetten, hoe je zo goedkoop mogelijk kan investeren in duurzaamheid.
- Het CDA wil dat er een 'draaiend' duurzaamheidsfonds komt dat verenigingen kan helpen bij duurzaamheidsinvesteringen. Dit is een fonds waarbij het uitgeleende geld

weer terugkomt. Zo komt het opnieuw beschikbaar voor nieuwe leningen. Zoiets heeft eerder al succes gehad en wordt veel gebruikt. Zo'n fonds is weer eens wat anders dan een gewoon subsidiepotje, waar alleen maar geld uitstroomt.

Goede sportvoorzieningen

Bewegen is heel belangrijk, als ontspanning en voor een gezond leven. Maar niet alleen dat. Sport is gezellig en brengt mensen bij elkaar. Ook worden mensen fit en kunnen ze beter tegen tegenslagen, als ze zich goed voelen. Niet alleen sporten bij een vereniging vinden wij belangrijk, wij vinden het ook belangrijk dat mensen die liever alleen willen sporten, zoals buiten wandelen, fietsen en hardlopen, dat kunnen doen.

- Het CDA wil dat het makkelijk is voor verenigingen om iedereen te kunnen toelaten om te sporten, of een andere activiteit bij de vereniging te doen. Iedereen in de buurt of wijk moet gebruik kunnen maken van de vereniging en ervan kunnen profiteren. De drempel om je bij zo'n vereniging aan te sluiten moet laag zijn.
- Wij willen er graag bij helpen dat verenigingen samenwerken in het samen en breder gebruiken van hun gebouwen en velden. Bijvoorbeeld voor cultuur en onderwijs.

2.3 Ruimtelijke ordening, wonen en bereikbaarheid

De omgeving waarin wij wonen en werken is voor iedereen belangrijk. De omgeving moet er goed en netjes uitzien, je moet genoeg winkels en bedrijven hebben, maar ook genoeg parken en ander groen. Als iemand een goed plan heeft om de omgeving nog mooier, leuker of beter te maken, helpt de gemeente daarbij. De gemeente maakt het makkelijker om die plannen uit te voeren. Regels met allerlei punten en komma's, en haken en ogen die niet nodig zijn, moeten weg.

De gemeente moet vooral mensen met plannen begeleiden en kijken of de gemaakte afspraken wel kloppen. Ze moet niet alles zelf willen regelen. Een plan mag echter niet alleen voor één persoon of één groep goed zijn, maar voor iedereen.

We moeten zuinig zijn met ruimte. Dat betekent dat we kiezen voor bouwen binnen de stad of een dorp, en niet in gebieden waar het nu nog groen is. Dat is zonde. CDA wil ook liever bestaande bedrijfsterreinen en bedrijfspanden opknappen en opnieuw gebruiken. En geen winkels bouwen op nieuwe plekken, maar winkels die leeg staan opnieuw gebruiken voor andere winkels.

Omgevingswet

Het Rijk heeft de laatste tijd heel veel taken aan de gemeente gegeven. Bijvoorbeeld dingen op het gebied van zorg, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, opvoeding, inburgering moet de gemeente zelf regelen. En binnenkort komt er wéér iets bij: in 2021 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Er zijn nu nog heel veel verschillende wetten en regels op het gebied van ruimte, natuur en milieu. Al deze wetten, worden samengebracht in één wet: de Omgevingswet.

Dingen waarvan nu het Rijk de baas is en die het Rijk regelt, worden neergelegd bij de mensen die bij de gemeente werken. Voor ons een mooi moment om eens goed te kijken naar al die wetten en regels. Deventer kan straks écht een goed en compleet omgevingsbeleid gaan voeren en samen met burgers voor dingen kiezen die goed zijn voor iedereen.

- Het CDA wil in de Omgevingswet goed kijken wat voor wie belangrijk is. En er komt ruimte voor verscheidenheid en maatschappelijk initiatief. Bij het verminderen en

makkelijker maken van regels, vinden wij het belangrijk dat de gemeenteraadsleden, de wethouders en de burgemeester vertrouwen aan inwoners durven te geven. Ze moeten dingen kunnen 'loslaten' en aansluiting zoeken bij ideeën en plannen die burgers al hebben.

Wonen

Voor mensen is goed wonen en een mooie en leuke buurt heel erg belangrijk. Hoe en waar mensen willen wonen, moet centraal staan bij het woonbeleid. Het CDA richt zich op kwaliteit, duurzaamheid, soepelheid en maatwerk. Dat gaat over duurzame woningen, over woningen waar mensen ook graag in willen wonen en over woningen waar mensen kunnen blijven wonen, ook als ze oud zijn, of ook als ze extra zorg nodig hebben.

Er moeten genoeg sociale huurwoningen zijn voor mensen die wat minder geld te besteden hebben. Mensen moeten niet zo lang meer hoeven te wachten op zo'n woning. Als je wilt verhuizen naar een andere, meer bij jou passende woning moet daarbij worden geholpen. Scheefwonen vinden wij niet eerlijk. Scheefwonen betekent dat als je meer geld gaat verdienen, het niet eerlijk is dat je nog steeds in een heel goedkoop huis woont, terwijl mensen die minder verdienen moeten wachten op zo'n huis.

Het CDA vindt dat de aarde niet ons bezit is, maar dat we – terwijl wij hier zijn – er goed op moeten passen. Dit heet rentmeesterschap. Om de aarde niet uit te putten, willen wij dat er geld wordt gestoken in woningen die zuinig zijn in energieverbruik of woningen die heel lang kunnen meegaan. Dat doen we liever niet door alleen maar geld te geven voor losse flodders, maar door maatregelen te nemen die verder gaan en meer effect hebben op iedereen. We kunnen bijvoorbeeld gaan praten met woningcorporaties. Wij hebben liever dat ze bestaande woningen gaan verduurzamen, in plaats dat ze deze niet-milieuvriendelijke woningen gaan slopen en dan weer nieuwe huizen gaan bouwen. Of geld, tijd en energie steken in duurzame buurtcentra, sportclubs en scholen. En voorzieningen voor meer mensen tegelijk, die goed zijn voor een duurzamere samenleving (zoals een warmtenet).

- Wij zetten in op wijken waar mensen in alle tijden van hun leven kunnen wonen, waarin kinderen veilig opgroeien en mensen gezond oud worden. Daarvoor zijn wel goede voorzieningen (van speeltuin tot buurtcentrum) nodig. Alle bevolkingsgroepen moeten zich hier prettig bij voelen. Dus niet een voorziening voor alleen jongeren, of alleen ouderen, of alleen vrouwen, of alleen mannen.
- Wij willen de gemeente, woningcorporaties en andere initiatiefnemers proeven laten doen met vernieuwde manieren van wonen waarbij mensen tegelijk kunnen wonen, werken en zorg kunnen krijgen. Dit is om ervoor te zorgen dat iedereen meedoet en elkaar helpt in de samenleving.
- Er moeten genoeg sociale huurwoningen komen en we moeten ervoor zorgen dat iedereen in een huis woont dat bij hem of haar past. Dus bijvoorbeeld, als je als stelletje naar een grotere woning wil, omdat je kinderen krijgt, moet dat snel geregeld kunnen worden, zodat een ander stelletje in jouw oude woning kan komen te wonen.
- Er moeten natuurlijk ook genoeg huizen zijn voor mensen die niet rijk of arm zijn, maar die een gemiddeld salaris hebben. Dit is een grote groep en die mag niet vergeten worden.
- In de dorpskernen moeten meer woningen worden gebouwd voor jonge mensen die beginnen met op zichzelf wonen. Door jongeren een plek te geven, verbetert de leefbaarheid in zo'n dorp. Anders wonen er straks alleen maar oude mensen terwijl jong en oud samen veel levendiger is. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld ook scholen, cafés en winkels open blijven in zo'n dorp.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Een van de mooie dingen van Deventer is, dat de stad dichtbij wegen ligt die van oost naar west lopen (A1) en van noord naar zuid (A50). Zo zijn heel veel andere regio's en steden snel en gemakkelijk te bereiken voor iedereen. Ook hebben we onze rivier de IJssel en kun je vanaf Deventer gemakkelijk overal naar toe met de trein. En mensen buiten Deventer kunnen makkelijk naar ons toe komen. Daardoor hoeft niemand allerlei capriolen uit te halen als ze bijvoorbeeld een dagje naar Amsterdam willen, of naar school of werk in Utrecht. Dit geldt andersom ook voor mensen die naar Deventer willen of moeten. Hier moeten we sterk in blijven, zodat het mogelijk wordt om Deventer en de regio nog verder economisch te ontwikkelen.

Er rijden heel veel goederentreinen door Deventer. Wij willen niet nog meer van die treinen door onze gemeente hebben rijden. Dat is ook niet nodig, dat kan via heel veel andere plekken in Nederland. Het koppelen van treinen op station Deventer levert onacceptabele geluids- en veiligheidsrisico's op. Daarnaast zorgen extra goederentreinen ervoor, dat er niet meer personentreinen op het spoor kunnen rijden.

Goed openbaar vervoer (OV) is goed voor betere bereikbaarheid. Hierdoor kunnen mensen meedoen in de samenleving en dat geeft een prettig gevoel in de omgeving waar je woont. In de stad is goed OV belangrijk. Zo kun je heel veel verkeer en vervuiling verminderen. Maar ook de mensen die op het platteland van Deventer wonen, moeten makkelijk met de bus of de trein kunnen.

- Deventer moet nog beter bereikbaar worden over weg, spoor en water. Er moet daarom een visie gemaakt worden zodat het goed mogelijk wordt om korte en lange afstanden via auto, openbaar vervoer, fiets etc. te overbruggen.
- Wij willen goede afspraken maken en contracten afsluiten met bus- of treinmaatschappijen, zodat buurten en landelijke gebieden goed bereikbaar blijven.
- We zetten in op extra stations in Deventer en Bathmen.
- Spoorverdubbeling tussen Deventer en Olst is heel erg belangrijk.
- De spoorverbinding vanuit Deventer naar Berlijn behouden én verbeteren we.

Fietsen is niet alleen gezond, het is ook milieuvriendelijk. Als wij willen dat meer mensen gaan fietsen, dan moeten er wel goede fietspaden zijn en routes waardoor mensen snel op hun plek kunnen zijn. Zeker nu het gebruik van elektrische fietsen toeneemt.

- Deventer moet nog meer geld, tijd en/of energie steken in meer en veiliger fietsen: snelle verbindingen naar Zutphen en Apeldoorn, betere veiligheid op de spoorbrug en een betere en veiligere bereikbaarheid van bedrijventerreinen.

2.4 Openbare ruimte

Goede en mooie straten, buurten, wijken dorpen en parken dragen bij aan de leefbaarheid en veiligheid van stad en dorp. Als het buiten er goed uitziet, gaan mensen eerder naar buiten om elkaar te ontmoeten of om te bewegen. Wij vinden het belangrijk om de – zoals wij het noemen - openbare ruimte 'beweegvriendelijk' te maken.

Spel-, sport- en ontmoetingsruimten helpen erbij om minder vaak ziek te worden. En als kinderen met anderen kunnen sporten of spelen, leren ze hoe ze met elkaar moeten omgaan

en hoe ze gesprekken met mensen moeten voeren. Dit soort ruimtes zijn ook goed voor de ontmoeting in de buurt. Maar dit alles moet wel goed onderhouden worden, anders heb je er nog niks aan.

- We leggen 'spelen in het groen' vast als iets wat belangrijk is.
- We willen het groenonderhoud verbeteren.

3. Familie en gezin

3.1 Familie en gezin

Voor het CDA is elk gezin, in welke samenstelling dan ook, van waarde. Je familie is de eerste die je hebt in je leven. Familie is ook iets waar je – als het goed is - altijd terecht kunt en die altijd voor je zorgt. Hier leer je wat goed en fout is en hier leer je hoe je met elkaar moeten samenleven. Als het minder goed met je gaat, is je familie vaak de plek waar je bescherming en ondersteuning krijgt. Wij komen op voor kinderen waar deze bescherming en ondersteuning er niet is.

- Het CDA wil graag dat mensen steun krijgen bij het opvoeden als er geen vastigheid is in een gezin, en kinderen daardoor niet de bescherming en steun krijgen die zij verdienen en nodig hebben.

3.2 Kindvriendelijke buurten

Goede, veilige straten, buurten, wijken en dorpen zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Daarom wil het CDA vooral in buurten waar veel kinderen wonen, een gerichte aanpak van criminaliteit en verkeersonveiligheid. Speciaal moet worden gelet op plekken waar meer mensen tegelijk samenkomen, zoals scholen en sportclubs.

- Wij willen veilige verkeerssituaties rond scholen en sportclubs en inzet van vrijwilligers als verkeersbrigadiers.
- Waar nodig komen er vrijliggende fietspaden bij scholen. Dus dat mensen niet op de weg hoeven te fietsen waar ook auto's rijden. En er moeten meer zebrapaden bij scholen.

3.3 Preventie samen met maatschappelijke organisaties

Preventie

Mensen zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hoe zij zich voelen of hoe zij leven. Voorkomen is echter beter dan genezen. Daarom moet de gemeente samen met scholen, organisaties en verenigingen zorgen voor een gezonde omgeving voor kinderen en jongeren.

Verenigingen

Verenigingen met hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Jongeren leren bij verenigingen dat sport leuk is, maar leren ook samenwerken, omgaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen steken en respect te hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter). Het CDA vindt het belangrijk dat jongeren dit al vroeg leren. Jong geleerd, is oud gedaan.

- Door in de kantine van de sportvereniging of school gezonde producten, zoals fruit of groenten, aan te bieden kun je ervoor zorgen dat kinderen gezonder eten en leven.
- Jeugdtrainers verdienen begeleiding vanuit de gemeente, voor het omgaan met jongeren die bijzondere aandacht nodig hebben.

- Alle kinderen mogen meedoen. Wat Stichting Leergeld en Rechetop doet vinden wij goed. Zij kunnen ouders ondersteunen voor wie het lidmaatschap van een club voor hun kinderen te duur is. Hierdoor voorkomen we dat kinderen door armoede niet meer kunnen doen aan allerlei activiteiten.

3.4 Onderwijs

Het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op later en hoe ze zelf gaan leven als ze groot zijn. Goed onderwijs biedt kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken burgers. De gemeente kan niet bepalen hoe er les wordt gegeven en welke vakken kinderen krijgen. Dit wordt door de regering bepaald. Maar dat wil niet zeggen dat we er toch aandacht aan kunnen geven.

School en omgeving

Een school staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van de buurt, de wijk of het dorp. Een school is meer dan alleen een verzameling van klaslokalen. Een schoolgebouw kan tegelijk een peuterspeelzaal of een opvang zijn voor en na school. Er kunnen ook buurtactiviteiten worden gehouden, waar mensen buiten schooltijd terecht kunnen.

- Het is belangrijk dat er schoolgebouwen gezonde lucht is. Wij willen ook dat scholen zo snel mogelijk evenveel energie gebruiken als opwekken.
- We willen dat spijbelen of te vroeg stoppen met school wordt voorkomen.
- We maken bijles financieel mogelijk, voor kinderen uit gezinnen die niet veel geld hebben.
- Wij willen scholen erbij helpen om een ontmoetingsplek voor de wijk of het dorp te worden.
- De gebouwen waar het VMBO Onderwijs in Deventer zit, zijn onder de maat en moeten dringend aangepakt worden.

3.5 Lokale toegang tot jeugdzorg

De school is een van de eerste plekken waar een kind aanklopt voor hulp. Ouders zijn natuurlijk de eersten die kinderen goed moeten verzorgen, maar het CDA vindt het belangrijk, dat ook scholen en jeugdinstellingen met elkaar samenwerken in het belang van het kind. Gezinsbegeleiders zijn daarvoor van groot belang. Zij kunnen veel vragen over zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp al beantwoorden, zonder dat extra hulp van duur betaalde mensen nodig is.

Drempel omlaag

Jeugdzorg moet zo zijn dat jongeren de zorg krijgen die voor hen het beste is. Als ze maar een beetje zorg nodig hebben, moet het ook een beetje zijn. Als ze heel veel zorg nodig hebben, moet het ook veel zijn. Het mag niet zo zijn dat iemand geen hulp krijgt omdat er geen geld voor is of omdat allerlei instanties dit tegenhouden.

Vaak verwijzen huisartsen jongeren ook door naar de jeugdzorg. Iedereen moet slim met elkaar gaan samenwerken om het beste te bereiken.

Zorginstellingen

Om jongeren de juiste en tijdige hulp en ondersteuning te geven, kunnen ze bijvoorbeeld tijdelijk naar een tehuis of een andere opvang, die voor hen kan zorgen. De gemeente bepaalt

niet welke zorg en waar een jongere deze zorg moet krijgen. Dat bepalen mensen die het meeste hierover weten, zoals dokters of andere hulpverleners.

Als jongeren 18 worden, zijn ze voor de wet volwassen. Officieel moeten ze het dan zelf uitzoeken. Maar soms hebben ze toch nog zorg nodig. Het CDA vindt dat dit moet kunnen. Allemaal regeltjes, wetten en eerst tientallen formulieren invullen, voordat er iets geregeld is, moet minder worden. Jongeren moeten niet hoeven te wachten op zorg.

- Om te voorkomen dat jongeren in de knel raken, is nauwe samenwerking tussen scholen en instellingen nodig.
- Scholen in Deventer moeten – naast ouders – als eerste aan de bel trekken als het met het kind niet goed lijkt te gaan.
- Wij willen dat er niet allemaal verschillende vormen van jeugdzorg zijn. Dat is niet handig.
- Voor jongeren die 18 jaar worden en nog zorg nodig hebben, maar het niet meer krijgen van jeugdzorg, maken we een plan per persoon. Dit doen we samen met de organisaties in Deventer.

4. Zorg voor elkaar

Iedereen hoort erbij in Deventer. Of je nou man, vrouw, jong, oud, arm, rijk, blank, gekleurd, gezond of gehandicapt bent. Het mooiste is als iedereen elkaar kan helpen. Dat er samengewerkt wordt tussen vrijwilligers, mensen die voor een (langdurig) ziek of stervend persoon zorgen en mensen die ervoor doorgeleerd hebben. Mensen die het nodig hebben, worden op de beste manier ondersteund. Hierbij werken we volgens het principe “één gezin, één plan, één persoon” die hulp geeft.

4.1 Persoonlijke kracht

Natuurlijk houdt het CDA rekening met wat iemand niet kan, maar wij kijken nog liever naar wat iemand wél kan.

Samen met maatschappelijke organisaties

Het CDA is dé partij van de samenleving en weet als geen ander evenwicht te vinden tussen waar iemand zelf voor verantwoordelijk is en elkaar helpen en samenwerken. We moeten veel samen doen met maatschappelijke organisaties omdat zij heel goede ideeën hebben over de zorg voor elkaar.

Passende voorzieningen

Deventer helpt bij het ontmoeten van mensen en groepen mensen in buurtcentra en dorpshuizen. Daar worden immers leuke dingen georganiseerd, waar mensen graag naar toe komen. Iedereen moet hier naartoe kunnen en je moet er niet, ik weet niet wat voor doen om er te komen.

Als buurten, verenigingen, bedrijven of kerken, iets bedenken om alledaagse zorg voor ouderen en zieken in eigen omgeving mogelijk te maken, dan helpen wij daarbij. Het CDA wil dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Vaders, moeders, broertjes en zusjes moeten dichtbij een gehandicapt familielid kunnen wonen of bij elkaar in huis als dat kan. Hiervoor zijn afspraken met woningcorporaties nodig. De toegankelijkheid van de plekken waar wij komen, zoals op straat, in winkels en andere gebouwen vraagt om een actieplan.

- De gemeente is de eerste die het gesprek begint over hoe mensen ergens gemakkelijk kunnen komen met bijvoorbeeld leerlingenvervoer, doelgroepenvervoer, wsw-vervoer en vrijwilligersinitiatieven (zoals buurtbussen).
- Het CDA wil dat een woning verbouwd kan worden als dat nodig is om mensen bij elkaar te kunnen laten blijven wonen.
- De gemeente helpt bij de opzet van tijdelijke slaap- of woonvertrekken voor mensen die zorgen voor een langdurig zieke of stervende persoon.
- We moeten dingen doen die passen bij ieder persoon. De behoefte van de persoon die zorg nodig heeft, of geeft staat centraal. Goede afspraken hierover via sociale wijkteam zijn nodig.
- Het CDA wil een actieplan voor de uitvoering van het VN-verdrag voor toegankelijkheid zodat Deventer de meest toegankelijke stad van Nederland wordt.

4.2 Omzien naar elkaar

Zorg voor zieken en gehandicapten wil het CDA zo goed en zo lang mogelijk in de eigen omgeving organiseren.

Zorg voor langdurig zieken

Bij de vraag hoeveel professionele zorg iemand nodig heeft, moet het sociale wijkteam goed kijken of de persoon, die voor een zieke of stervende persoon zorgt, dat wel kan betalen. Daarnaast moet de dagopvang en de respijtzorg in de gemeente op orde zijn. (Bij respijtzorg neemt iemand anders de zorg een tijdje van jou over. Bijvoorbeeld als je op vakantie gaat. Of om overbelasting te voorkomen). Dan heb je even rust en dat is nodig. Het Platform Informele Zorg luistert naar signalen vanuit de mensen die hiermee te maken hebben. Het CDA wil dat de gemeente daar nog beter naar luistert om mensen verder te helpen.

Aanpak eenzaamheid

Eenzaamheid is een groeiend probleem waar we ons iets van aan moeten trekken. Om eenzaamheid tegen te gaan, willen wij graag dat bestaande maatschappelijke en sociale verbanden worden versterkt.

Ouderenzorg

Dat er steeds meer ouderen bijkomen, heeft gevolgen voor het beleid dat de gemeente voert op het gebied van zorg. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst, moet Deventer nu in gesprek met de ouderenorganisaties om te weten te komen wat belangrijk is voor de zorg van later. De belangrijkste punten daarbij zijn: hoe je met dementie moet omgaan en het feit dat mensen niet meer zo goed ter been zijn en daardoor niet overal meer kunnen komen.

Aanpak laaggeletterdheid

Er zijn mensen die lezen en schrijven moeilijk vinden. Zij snappen daardoor niks van internet, email en sociale media, zoals Twitter of Facebook. Ervoor zorgen dat meer mensen goed kunnen lezen en schrijven, is belangrijk.

- Betrek het Platform Informele Zorg bij de ontwikkeling van het jeugd- en het sociaal beleid.
- We zorgen ervoor dat personen die voor een langdurig zieke of stervende persoon zorgen, niet zo veel zelf hoeven te doen of te regelen. We geven hen voldoende aanbod van dagopvang, vervangende zorg en hulp bij het invullen van papieren.
- Het CDA wil een gemeentelijke aanpak van eenzaamheid. Mensen moeten niet aan hun lot worden overgelaten.
- Het CDA wil komen tot een ouderenbeleid dat ook later nog goed is.
- De aanpak om meer mensen goed te kunnen laten lezen en schrijven, moet als een van de eerste dingen worden aangepakt.

4.3 Samenwerking door zorgprofessionals

In Deventer hebben we voor de heel ingewikkelde zorg het Bijzondere Zorg Team. Dit team werkt heel goed samen en het CDA vindt dit een voorbeeld voor andere mensen die veel weten en hebben geleerd over de zorg.

Innovatie

De komende jaren zal het geld dat beschikbaar is voor de zorg, onder druk blijven staan. Het CDA wil dat mensen de zorg krijgen die ze nodig hebben. Daarvoor is meer vernieuwing nodig,

zowel om de kwaliteit van de zorg te verbeteren, maar ook om ervoor te zorgen dat de kosten niet al te veel stijgen. Wij willen een deel van het zorgbudget gebruiken voor vernieuwing.

Organisatie

Zorg gaat over mensen. Het CDA wil dat mensen in elke fase van hun leven die zorg krijgen die nodig is. De sociale wijkteams in Deventer bestaan uit mensen die ervoor hebben doorgeleerd, van diverse achtergrond en ervaring. Ieder team doet het weer anders. De komende periode wil het CDA gebruiken om de werkwijze van deze teams te verbeteren. Ook moeten meer mensen weten wie zij zijn en waar zij hen kunnen vinden.

Het persoonsgebonden budget (een bedrag dat mensen krijgen om zorg in te kopen) is heel goed. Mensen staan zo aan het roer van hun eigen leven.

Regeldruk in de zorg

Mensen worden soms helemaal gek van de vele formulieren en alle instructies die zij in een bepaalde volgorde moeten opvolgen, voordat zij iets gedaan krijgen. Die regeltjes moeten minder. Ook snappen mensen soms niet wat er allemaal staat in folders of op de website van de gemeente, omdat het allemaal heel moeilijk is opgeschreven. Mensen die naar de gemeente moeten om zorg te krijgen, moeten veel makkelijker met de juiste informatie de juiste persoon kunnen vinden. Het moet geen doolhof zijn.

- We leggen een deel van het zorggeld voor vernieuwing opzij.
- We steunen het gebruik van technologie in de gezondheidszorg. Maar een machine, computer of robot mag nooit een vervanging zijn voor menselijk contact.
- We helpen bij de nog beter maken van de sociale teams, waarbij bereikbaarheid en herkenbaarheid een van de belangrijkste dingen zijn.
- Het persoonsgebonden budget (PGB) is een geschikt middel om mensen zelf hun zorg te laten kiezen.
- Misbruik van het PGB moet actief worden tegengegaan.

4.4 Werk, participatie en armoede

Het CDA gaat er vanuit dat mensen zelf zorgen voor hun eten, hun huur, hun inkomen, etc. Mensen die dat niet kunnen, krijgen hulp van de gemeente met extra geld. Als je alles zelf wilt betalen, is betaald werk krijgen belangrijk. Juist nu het economisch goed gaat, moeten we er alles aan doen om mensen weer aan het werk te krijgen. Hier moet niet alleen de gemeente bij helpen, maar ook de werkgevers zelf.

Er wordt door de gemeente heel veel geld gegeven aan bijstand, armoedebelief, bijzondere bijstand, zorgen dat iedereen zich aan de regels houdt, het tegengaan van gesjoemel, het helpen van vluchtelingen en asielzoekers die een vergunning hebben gekregen om in Nederland te blijven. Het CDA wil meer mensen aan het werk krijgen, zodat we niet zoveel geld meer aan deze dingen kwijt zijn. Zo kunnen we dat geld voor andere dingen gebruiken.

Deventer staat met de Participatiewet (een wet die ervoor zorgt dat iedereen meedoet in de samenleving) voor een grote opgave. Samen met vele partners (werkgevers, UWV, onderwijs, de sociale werkvoorziening Sallcon, Deventer Werk talent en particuliere organisaties (zoals uitzendbureaus) staan we voor de taak iedereen te laten meedoen. Ook mensen die niet kunnen werken doen mee. Mensen die een bepaalde uitkering krijgen, moeten daarvoor een tegenprestatie verrichten, zoals vrijwilligerswerk. Dan komen mensen in de benen en dat maakt de kans op vinden van betaald werk groter. We moeten er extra goed op letten dat jongeren al vroeg meedoen in de samenleving en niet thuis op de bank blijven hangen.

Armoede

Armoede gaat niet alleen om geld. Als je arm bent, kun je ook niet overal aan meedoen of overal bij zijn. Mensen met weinig geld of een laag salaris hebben daar vaak niet voor gekozen. Het CDA wil een actief armoedebeleid van de gemeente. Ook hier geldt dat mensen eerst zelf verantwoordelijk zijn om ervoor te zorgen dat ze genoeg geld hebben en overal aan kunnen meedoen, maar dit moet ook compleet worden aangepakt, met zorg en welzijn. Als eerste moeten de gemeente en het Rijk ervoor zorgen dat mensen de teksten die gaan over regelingen, waarmee ze misschien iets meer geld kunnen krijgen om aan dingen mee te kunnen doen, snappen. Geen moeilijke blabla, maar gewoon in mensentaal opgeschreven.

- Wij willen, samen met bedrijven, kijken of we gewone banen kunnen scheppen voor mensen die niet zo makkelijk aan het werk komen. Jongeren krijgen speciale aandacht.
- Om minder mensen in de bijstand te hebben, proberen wij de grenzen van wat (wettelijk) mogelijk is op te zoeken.
- Wij promoten en helpen projecten met vrijwilligers voor mensen die net weten hoe zij papieren moeten invullen.
- We zorgen ervoor dat mensen met schulden sneller hulp krijgen van de gemeente om de schulden af te lossen.
- We werken nauw samen met mensen en organisaties die iets doen tegen armoede.

5. Een sterke, eerlijke economie

Om alles te kunnen bereiken in Deventer wat wij willen is een goed draaiende, sterke lokale economie heel belangrijk. Het CDA wil het liefst dat alles eerlijk gaat. Mensen moeten kunnen profiteren van een goed economisch klimaat en iedereen moet de kans krijgen om met zijn talenten als ondernemer of werknemer een eerlijk inkomen te krijgen. Wij willen de lokale economie in Deventer helpen en meer mensen aan het werk krijgen en meer banen scheppen.

5.1 Werken aan een aantrekkelijke ondernemersklimaat

Veel verschillende bedrijven en mensen die een bedrijf (willen) beginnen, zorgen voor banen en welvaart en dragen bij aan de energie in en de leefbaarheid van dorpen en steden. Bedrijven en ondernemers zijn ook sponsors van lokale clubs en verenigingen. Ondernemers moeten geld, tijd en energie steken in Deventer, maar de gemeente moet hierbij helpen door voorwaarden te maken die helpen bij het opstarten van projecten. Heel belangrijk is daarbij een sterke economische agenda, waarin groei wordt gestimuleerd en onnodige hobbels verdwijnen.

De Deventer economische agenda rond “Boeiende Beleefstad – Duurzame Maakstad – Open Informatiestad” moet worden omarmd, verder worden uitgewerkt en moet de komende jaren een nog tastbaardere uitvoeringsagenda krijgen. De samenwerking van gemeente, bedrijfsleven en onderwijs moet verder worden versterkt, door een wethouder die zich vooral met economie bezighoudt en met accountmanagement dat zowel kwalitatief als kwantitatief op orde is. De gemeente onderneemt acties vooraf om, waar mogelijk, te helpen bij ondernemerschap, bestaande bedrijven te laten groeien en ook nieuwe bedrijven naar Deventer te halen.

Het CDA kiest vanuit zijn uitgangspunt van rentmeesterschap (de aarde is niet van ons, wij zorgen alleen dat deze goed achterblijft voor de anderen die na ons komen) nadrukkelijk ook om te helpen bij sociaal ondernemerschap. Dit betekent dat de winst van het bedrijf bijdraagt aan kansen van mensen. Of dat er producten worden gemaakt die voor mens, dier en omgeving goed zijn. Voor het CDA zijn daarnaast familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar de samenleving op draait. Deze verdienen heel veel steun en hulp.

Het CDA vindt ondernemerschap goed en wil er, waar mogelijk, bij helpen in de verschillende fases van het bestaan van een bedrijf. Vooral rondom de huisvesting. Daarnaast is het belangrijk om dingen die je weet, te delen met anderen. Jonge mensen die een bedrijf beginnen, doen dit graag en delen ook gebouwen met elkaar. Dit omdat ze dan minder geld kwijt zijn, met elkaar kunnen spreken en aanvullende diensten kunnen verlenen. Wij willen ondernemers uitdagen, inspireren en ondersteunen om te groeien.

- Nieuwe bedrijven die zich in Deventer willen vestigen moeten in contact komen met een accountmanager die er alleen voor hun is en die bedrijven actief helpt een plek in Deventer te zoeken.
- Deventer wil heel graag de bedrijfs-vriendelijkste gemeente van Nederland worden, door één punt waar mensen terecht kunnen, minder rekeningen aan hen te presenteren, het afschaffen van regels en dat ze makkelijker toegang krijgen bij projecten waarbij verschillende bedrijven zich kunnen inschrijven om dit project te mogen uitvoeren.

- We gebruiken leegstaande winkels, bedrijfsgebouwen of overheidspanden om startende en kleine ondernemers in te laten. Wij doen dit samen met banken en eigenaren van panden in Deventer, die zelf ook uit Deventer komen.

Ruimte geven om kansen te benutten

Dat de economie goed blijft binnen Deventer kan worden bereikt door groepen bij elkaar te brengen, samen te werken en ondernemers initiatieven te laten nemen. Daarnaast is het heel belangrijk dat regels met de tijd meegaan. Het CDA wil ondernemers al vroeg betrekken bij de plannen en beleid. De gemeente helpt bedrijven als zij klimaatneutraal willen werken.

- Om ondernemerschap de beste kansen te geven is het belangrijk om proeven toe te staan. Regelgeving kan dan soms in de weg zitten. Het CDA wil regels creatief toepassen op het moment dat het nodig is voor het economisch belang van de gemeente en het bedrijf zelf.
- Het tijdelijk gebruik van bestaande bouw of het toestaan van nieuwbouw past binnen een gunstig ondernemersklimaat. Dit mag er niet voor zorgen dat ondernemers die er al zitten meer moeten gaan betalen.
- Als wij bedrijven hier willen houden, moet de ondernemer meer ruimte krijgen om te ondernemen. Dat kan door het schrappen, aanpassen of versoepelen van regels.

Werkgelegenheid

Wij willen dat hier meer bedrijven en banen komen. De overheid helpt bedrijven door ze de mogelijkheid te geven voor om- en bijscholing van (aankomend) personeel, zo dicht mogelijk bij de bedrijven, of via een goede vervoersverbinding, zoals autoweg of via openbaar vervoer.

- We beginnen bij de gemeente Deventer met maandelijkse werkbezoeken aan enkele bedrijven en maken serieus werk van werkgelegenheid. Het blijft niet alleen bij een bezoek, we gebruiken de informatie die we krijgen ook om goede dingen te doen.
- We helpen werklozen die een eigen bedrijf willen beginnen. Als ze daarvoor cursussen willen volgen of iets dergelijks dan kunnen we dat uit het budget betalen dat we hebben om mensen terug te laten keren op de arbeidsmarkt. Of uit het geld wat we besparen doordat we minder mensen hebben met een uitkering. Belangrijk is dat ondernemers die er al zijn, hun kennis en ervaring beschikbaar stellen om startende ondernemers te helpen. Dit kan in samenwerking met Ondernemersloket.

Regionale economische samenwerking

Om Deventer economisch op de kaart te zetten, moeten we samenwerken met andere gemeenten en regio's. De samenwerking in de Euregio (de gemeenten dichtbij de Duitse grens) moet nog beter. We willen het onderwijs helpen om op scholen meer aandacht aan Duitsland en de Duitse taal te besteden.

- Deventer moet zich, naast de Stedendriehoek (Deventer-Apeldoorn-Zutphen), ook meer op Salland en Zwolle (Hanzesteden) en de Euregio richten.
- Ondernemers, scholen en andere partijen zoals vervoerders moeten ook actief samenwerken met de gemeente. Samen moeten we een krachtige, regionale visie opstellen om een sterke, concurrerende regio te zijn.

5.2 Een bruisende stad, vitale dorpen, wijken, buurten

Deventer is een unieke gemeente met een historische stad en vele dorpen, gemeenschappen, wijken en buurten daaromheen. Deze mooie mix van stad en platteland dient in helemaal toekomstgericht te worden gemaakt. In de gemeente Deventer is evenwichtige aandacht nodig voor beide elementen, waarbij voor de stad bruisend (“Boeiende Beleefstad”) en de overige delen vitaliteit en leefbaarheid als uitgangspunten gelden. De vitaliteit van de kernen is essentieel omdat (toekomstige) bedrijven en medewerkers zich er dan graag vestigen.

Bruisend en vitaal

Leegstaande winkels, de komst van computers en internet, en veranderingen bij de manier waarop wij spullen kopen, vereisen vernieuwende oplossingen om de binnenstad van Deventer aantrekkelijk te houden, maar ook om te zorgen voor levendige dorpskernen en buurt- en wijkwinkelcentra waar veel te doen is.

Er moeten nieuwe dingen komen die mensen naar een binnenstad of dorpskern trekken. Daarvoor is ruimte nodig, zowel voor gebouwen en straten, als in regelgeving. Winkelgebieden waar niks meer te doen is, moeten worden omgebouwd naar bijvoorbeeld appartementen. In het centrum moet functievermenging voor winkels toegestaan worden, zodat ze ook een kopje koffie of glaasje wijn mogen schenken aan klanten. Door geld, tijd en energie te steken in groen, cultuur, toerisme en recreatie kun je voor elk wat wils bieden.

Het CDA wil graag dat mensen in de binnenstad kunnen wonen, werken, winkelen, uitgaan en recreëren. Ook hier graag minder regeltjes, maar meer kijken naar wat de consument wil. Een centrum waarin ondernemers volop proeven mogen doen om de consument te vermaken. Als je de stad in komt, moeten mensen het al mooi vinden om in Deventer te zijn. Deventer moet ook goed bereikbaar zijn en je moet je auto er makkelijk kwijt kunnen.

Voor de (winkel)centra in buurten, wijken en dorpen moet een plan van aanpak worden gemaakt en uitgevoerd om te zorgen dat deze centra levendig blijven. In de diverse kernen en dorpen zet het CDA zich in voor het behoud van plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

Kansarme straten en plekken moeten we benoemen en er moet beleid komen om deze gebieden te veranderen naar iets anders. Winkels op plekken aan de rand van de stad, worden in principe alleen toegestaan als deze een aanvulling en versterking zijn van de bestaande winkelstructuur.

- We moeten kijken naar de kansen en bedreigingen voor buurt- en wijkwinkelcentra, de vele aanloopstraten, losliggende winkelgebieden en winkels aan de rand van de stad. Kansrijk en kansarme gebieden moeten worden benoemd en beleid dient daarop te worden afgestemd.
- Schat de omvang van de binnenstad realistisch in, baken het af, en bestem binnen dit gebied slim en ruimhartig ruimte voor winkels, horeca en dienstverleners. Geef ruimte aan markten, stalletjes, exposities, voorstellingen en evenementen.
- Branchevervaging en -vermenging (bijvoorbeeld winkels die ook koffie schenken, of horeca waar je ook servies of voedsel kunt kopen) zijn goede experimenten, die voor nieuwe bedrijvigheid, werkgelegenheid en levendigheid in de binnenstad kunnen zorgen.
- We zorgen voor ruimte of stellen leegstaande panden beschikbaar voor nieuwe vormen van winkels, zoals markthallen, pop-up stores en tijdelijke restaurants.
- Parkeren moet aantrekkelijk blijven. De huidige parkeertarieven zijn verdedigbaar, maar op zondag en 's avonds moet het goedkoper kunnen zijn om te kunnen parkeren.

Recreatie

Voor Deventer is het belangrijk om aantrekkelijk te zijn voor toeristen en recreanten uit binnen- en buitenland. Toeristen en recreanten zoeken vermaak en beleving. Ook voor de eigen inwoners wordt het steeds belangrijker dat er vermaak is. Voor winkeliers en horecabedrijven worden de overlevingskansen groter als meer toeristen en recreanten de gemeente bezoeken. De historische stad Deventer, de mooie omgeving en het feit dat we als evenementenstad op de kaart staan, moet de komende jaren verder te worden uitgebouwd.

- De huidige samenwerking met andere Hanzesteden moet verder gaan, inclusief de samenwerking met het Nederlands Bureau voor Toerisme (NBTC).
- We onderzoeken de mogelijkheden van een Sallandticket om voor toeristen verblijf en vervoer in deze regio te vergemakkelijken.

Zondag

Het CDA vindt waarden en traditie belangrijk. Zondag is van vroeger uit al een rustdag en een dag om de drukte van de week los te laten en op bezoek te gaan bij mensen. De koopzondag verstoort de gemeenschappelijke vrije dag. Het CDA vindt echter ook het oordeel van de ondernemers en inwoners in deze discussie belangrijk. We snappen dat als wij geen koopzondag hebben, mensen naar een andere stad gaan om te winkelen en dat onze winkeliers omzet mislopen. Het scheppen van ideale marktomstandigheden voor de (MKB-) ondernemers in deze discussie is heel belangrijk aangezien zij de kurk zijn waarop een bloeiende stad of dorp drijft.

- De gemeente moet in overleg met inwoners en lokale ondernemers besluiten over de openingstijden van winkels. We moeten goed vragen wat de ondernemers- en inwoners willen met de koopzondag.

5.3 Bedrijventerreinen, haven en land- en tuinbouw

Om de ambities van Deventer als “Duurzame Maakstad” en “Open Informatiestad” waar te maken, moet er meer aandacht komen voor de kracht van bedrijventerreinen. Hierbij moet aandacht worden besteed aan: dat ze ook een functie hebben, dat ze goed bij het landschap passen, milieuvriendelijk zijn ingericht, goede straten en stoepen hebben, en dat je er makkelijk in en uit kunt rijden.

Haven

De haven is belangrijk voor de economie in Deventer. De doorontwikkeling van de haven kan goed zijn voor de werkgelegenheid. In de haven zijn nu al zo'n 800 personen werkzaam en daar is de indirecte werkgelegenheid nog niet eens in meegenomen (mensen die bij bedrijven werken, die spullen aan de haven leveren bijvoorbeeld). Uit diverse onderzoeken blijkt dat er kansen liggen met ontwikkeling van bedrijven die aan het water moeten zitten en het stimuleren van vervoer over water. Het CDA onderschrijft deze kansen en wil deze ook benutten. Er is ook steun van de provincie Overijssel, die Deventer in haar nieuwe Omgevingsvisie heeft aangewezen als belangrijk punt voor logistiek. Transport over water is een milieuvriendelijke manier van vervoer en daardoor hoeven er minder auto's op de weg te rijden. Als je minimaal 30 kilometer moet reizen om iets van A naar B te brengen, kan vervoer over water al goedkoper zijn. Dit kan de ambitie van Deventer als “Duurzame Maakstad” versterken. Tevens past transport over water in de ambitie van een energieneutraal Deventer in 2030.

- Voor de doorontwikkeling van de haven van Deventer moet een krachtig visieplan inclusief uitvoeringsplan te worden gemaakt met daarin duidelijke beschrijving wie wat doet.
- Hierdoor moet tijd, geld en energie gestoken worden om dit gebied verder te ontwikkelen. Concreet is daarbij te denken aan het maken van een containerhal door bedrijven die ermee te maken hebben, en de lobby voor de investering in een nieuwe sluis.

Ontwikkeling buitengebied

Het CDA is trots op het platteland van Deventer en de agrarische sector, die ons voedsel produceert. Als we het buitengebied mooi willen houden, is het belangrijk dat inwoners zich betrokken voelen bij hun landschap. Betrokken inwoners nemen zelf initiatieven om mee te helpen het landschap te onderhouden.

Er zijn steeds minder boerenbedrijven maar de overblijvende bedrijven worden groter. We moeten hier goed naar blijven kijken en met elkaar afstemmen wat in ieders belang is. Als een boer ermee stopt, wil het CDA de mogelijkheden om op die plek iets anders te vestigen, zo ruim mogelijk houden. Daarnaast kunnen boeren ook iets anders doen dan alleen vee houden of akkerbouw. Te denken valt aan recreatie, natuurbeheer door boeren, het op duurzame wijze produceren van energie (zonnepanelen) of het verwerken van mest. Het CDA geeft ruimte aan deze ontwikkelingen door zich hier actief voor in te zetten. Wel vindt het CDA het belangrijk dat alles goed in kaart worden gebracht, in samenwerking met platforms en bewoners. Burgers en boeren moeten wel met elkaar verbonden blijven en we moeten kijken naar de gevolgen voor de wegen en dergelijke. Om het rijden met trekkers en machines in het buitengebied te verminderen, vindt het CDA het belangrijk om doorlopende kavelruil te stimuleren (Stukken grond ruilen met anderen zodat je niet te veel van A naar B moet rijden met een trekker).

We willen recreatie en toerisme verder stimuleren en ontwikkelen. Het behoud van oude, historische gebouwen met een verleden en karakteristieke boerderijen is in het buitengebied een speerpunt.

Land- en tuinbouw

Wij steunen initiatieven om op nieuwe manieren voedsel te produceren zodat de sector nog duurzamer, gezonder en concurrerender wordt. Verlies en versnippering van landbouwgrond moet zo mogelijk worden voorkomen. Natuur is mooi, maar er moet zo veel mogelijk samen met boeren en tuinders worden gewerkt bij realisatie en onderhoud. Boeren en tuinders zijn ook de beheerders van ons landschap en dragen op allerlei manieren bij aan de omgevingskwaliteit die zo'n belangrijk onderdeel van de gemeente Deventer is.

- Het CDA streeft naar een gezonde balans tussen natuur, land- en tuinbouw en recreatie.
- Voor de levensvatbaarheid van de landbouw is het belangrijk ruimte te bieden aan andere activiteiten van boeren, zodat zij het landschap kunnen blijven beheren en voedsel kunnen produceren.
- We gaan samen met de eigenaar actief aan de slag met vrijkomende bebouwing, zoals leegkomende stallen, om ruimte te bieden aan iets nieuws.
- We willen meewerken aan nieuwe bouwvormen bij agrarische bedrijven en op maat bezien of bedrijfswoningen nodig zijn voor de bedrijfsactiviteiten.
- Zonne-energie is hard nodig om de transitie te maken naar duurzame energie. Het CDA vindt het echter moeilijk uit te leggen als er zonneweides komen op vruchtbare grond, wanneer daken van naastgelegen schuren of andere bedrijven nog leeg zijn.

5.4 Milieu en duurzaamheid

Zorgen voor de aarde, samenwerken en elkaar helpen en gespreide verantwoordelijkheid zijn voor het CDA belangrijke uitgangspunten bij het werken aan een goed leefmilieu. Wij willen niet dat het leefmilieu wordt beschadigd. Wij blijven werken aan een energieneutraal Deventer in 2030. Om dit te bereiken zijn diverse maatregelen op het gebied van energiebesparing, afvalscheiding, woningisolatie en duurzame energiebronnen vereist. We moeten daarvoor wel samenwerken met burgers, bedrijven, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties en instellingen.

- Het CDA zet zich in voor duurzaam geïsoleerde woningen, bedrijven en gebouwen vóór het jaar 2030. Isolatie van gebouwen is namelijk een van de meest effectieve manieren om de uitstoot van CO₂ terug te dringen. Wij willen binnen vijf jaar gemeentelijke kantoren, zwembaden, scholen en sporthallen, verduurzamen.
- De gemeente hoort het goede voorbeeld te geven: we geven duurzaamheid een belangrijkere rol als iemand voor ons gaat bouwen, we kopen groene energie in, plaatsen zonnepanelen en maken gebruik van vervoersmiddelen die minder belastend zijn voor natuur en milieu, zoals de fiets of elektrische auto's.
- Bij nieuwbouwprojecten wordt standaard een totaalpakket aan duurzaamheidsmaatregelen (o.a. aardgasloos en gebruik duurzame materialen) bij ontwikkelaar, bouwer en gebruiker geëist.
- Aardgasaansluiting wordt zowel bij nieuw als bij bestaande bouw binnen 20 jaar vervangen door andere energiebronnen. Bijvoorbeeld zon of wind.
- Samen met de woningbouwcorporaties moet de bestaande bouw worden verduurzaamd. Ook hier wordt geld, tijd en energie gestoken in energiebesparende maatregelen en wordt niet meer gewerkt met fossiele brandstoffen, zoals gas en olie.
- De bestaande warmtenetten in Deventer worden aan elkaar gekoppeld en voorzien van een niet-fossiele energiebron. Dus geen aardolie of gas, maar bijvoorbeeld zonne-energie.
- Fietsen wordt gestimuleerd; we trekken geld uit voor optimale voorrang en bediening van de fietser. Bijvoorbeeld vaker groen licht en betere fietspaden.
- Wij stellen voor om proeven te doen met omgekeerde inzameling van afval.
- Camera's worden ingezet om illegale dumping op te sporen. Boetes voor overtredingen worden verhoogd en er komt meer toezicht op stadsparken.

Energietransitie

De omvorming van het gebruik van energie is de omslag naar minder energie gebruiken, opgewekt met energie die je meerdere keren kunt opwekken. Fossiele brandstoffen zoals aardolie, aardgas en kolen zorgen nu nog voor ongeveer 95 procent van ons energieverbruik. Slechts 5 procent van het energieverbruik wordt opgewekt met hernieuwbare, duurzame energie. Een probleem dat op lokaal niveau opgelost moet worden. "De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen", ofwel goed 'rentmeesterschap' vormt de kern van de CDA-visie op energietransitie. Wij willen dit niet opleggen aan burgers, maar wel helpen met het veranderen van het gedrag door mensen te laten snappen waarom het belangrijk is. Zo krijg je meer draagvlak. Dit willen wij nadrukkelijk samen oppakken met de provincie Overijssel en het waterschap en met de partijen binnen de Cleantech regio.

- Wij willen een Energiekansenkaart opstellen om te kijken welke kansen er zijn op het gebied van hernieuwbare en duurzame energiebronnen.
- Het onderzoek naar de kansen van windenergie dat in het voorjaar 2018 wordt afgerond, is daarvoor een belangrijke bijdrage. Los van de uitkomsten zijn we niet perse tegen meer windmolens nabij de A1.
- Zonnepanelen stimuleren: bij stallen of schuren asbestdaken te vervangen door daken met zonnepanelen en daarnaast door veel meer in te zetten op zonnepanelen op de vele vierkante meters daken van onze bedrijventerreinen.
- Bij nieuwbouwprojecten willen wij duurzaam bouwen stimuleren (bijvoorbeeld door het mogelijk maken van duurzame energieprojecten in bestemmingsplannen, de nul-op-de-meterwoningen en geen geld te vragen bij duurzame investeringen. Bestaande bouw kunnen we samen met woningcoöperaties, scholen, etc, energiezuiniger maken.
- Deventer maakt afspraken met de netbeheerders, waarin wordt vastgelegd dat het (gas)net wordt verduurzaamd of vervangen, vooral in nieuwbouwwijken. ^[1]_[SEP]
- In het Omgevingsplan willen wij in samenwerking met betrokken partijen waaronder de netbeheerder en woningcorporaties voorwaarden kunnen stellen aan de keuze hoe en waar de energie vandaan komt en hoe het is ingericht.

6. Bestuur en gemeentefinanciën

Een sterke gemeente vraagt om een sterk bestuur dat weet wat het doet en weet wat het wil. Wij willen weer een wethouder leveren in de coalitie, met een goed programma voor Deventer. Het CDA verwacht van gemeentebestuurders dat ze vooruit kunnen kijken, onder woorden kunnen brengen wat ze willen, gedrag vertonen dat leidt tot succes, zich niet zomaar in de hoek laten zetten, maatschappelijke initiatieven helpen en niet alles willen laten regelen door de gemeente als dat niet nodig is.

Een sterk gemeentebestuur zorgt dat er altijd geld in kas is, dat mensen zich niet blauw betalen om aan allerlei regels te voldoen, en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld vanuit de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit geld dat inwoners moeten betalen aan de gemeente, bijvoorbeeld voor het ophalen van huisvuil of belastingen.

In beide gevallen betalen de inwoners van de gemeente echter wel mee aan het geld dat de gemeente in kas heeft om dingen te doen. Wij vinden dat we niet zomaar met geld moeten strooien. Wij willen dat er heel goed wordt gekeken wat de gemeente met het geld doet, kijken of ze niet te veel geld uitgeeft, burgers helder en duidelijk vertellen of laten zien wat de gemeente met hun geld doet en burgers niet het geld uit de zak kloppen.

Wat wij uitgeven is bedoeld om Deventer beter te maken, voor iedereen. We leven niet in de waan van de dag. We zorgen er dus ook voor dat we geld op de rekening hebben als er een tegenslag is. We sparen ook voor dingen die we nog willen doen. Als de gemeente meer geld krijgt, wordt ook gekeken of de burger daarvan kan meeprofiteren door minder te hoeven betalen aan heffingen of belastingen.

Er is niets geheim aan de uitgaven van de gemeente. Om die reden zien inwoners, bijvoorbeeld op hun OZB-aanslag, wat wij vorig jaar hebben uitgegeven. Als iemand in het gemeentebestuur voor zijn werk geld heeft uitgegeven en dat terugkrijgt van de gemeente, dan moeten burgers op de website van de gemeente kunnen zien waar deze persoon het geld aan heeft uitgegeven. Op de site is ook een duidelijk overzicht te vinden van instellingen die van de gemeente geld krijgen en wat die instellingen met dat geld doen.

De gemeente moet er zijn voor haar inwoners en de belangen van haar inwoners voorop stellen. Het bouwen van woningen of het verkopen van grond mag niet bedoeld zijn om een geldtekort bij de gemeente op te vullen. Als we ergens langdurig geld aan uitgeven, moeten we ook langdurig inkomsten hebben. Geld wat je niet hebt, kun je niet uitgeven.

Zo ontstaat een stevige dekking voor meerjarige uitgaven die niet afhankelijk zijn van mee- en tegenvallers die zich af en toe voordoen.

- Het CDA is bereid opnieuw bestuursverantwoordelijkheid te nemen mits de coalitie een uitdagend en verantwoord programma steunt
- Essentieel voor het CDA is een financieel stevig beleid. Geen geld uitgeven dat je niet hebt.
- Wij willen geen verdere verhoging van de OZB.

Contact: Henk Groothuis

☎ 06- 16 23 69 66

✉ h.groothuis@deventer.nl

🌐 www.cda.nl/deventer